

הישיבה המאיתיים שמונים ואחת (רפא)

ביום י"ב באדר א' התשס"ה (21 בפברואר 2005) בשעה 15:00, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים ארי אבנר, עוזי אורנג, משה אור, יהושע בלאו, משה בר-אשר (יו"ר), אהרן דותן, יעקב זוסמן, אפרים חזן, אברהם טל, דוד טלשיר, יוסף יהלום, קציעה כ"ץ, אהרן ממן, שלמה נאה, אמציה פורת, שמא יהודה פרידמן, גד בן-עמי צרפתי, מנחם קיסטר;
החברים-היועצים יוחנן ברויאר, עמינדב דיקמן, חיים א' כהן, יוסף עופר, משה פלורנטין, שמואל פסברג, אורה (רודריג) שורצולד;
המנהל הכללי נתן אפרתי; עובדי המזכירות המדעית אורלי אלבק, רונית גדיש, ברק דן, צביה זמירי, מלכה זמלי; יועצות הלשון ברשות השידור רות אלמגור-רמון, צופיה שקלים-ליבוביץ.

סדר היום: א. ברכות

- ב. הרצאת שמואל פסברג "על המקור הנטוי והמקור המוחלט בלשון המקרא"
ג. התעתיק מלועזית לעברית - התנועות

א. ברכות

מ' בר-אשר: אני שמח לפתוח את ישיבת המליאה בברכה לחברנו אהרן דותן, שנתבשר על קבלת פרס ישראל השנה, ואני מקדם בברכה את החברים והחברים-היועצים החדשים שנבחרו לאקדמיה בישיבת הבחירות האחרונה. אני רואה כאן את האד' טלשיר ונאה, שנבחרו לחברים מלאים, ואת האד' פסברג והגב' שורצולד, שנבחרו לחברים-יועצים. הגב' אליצור, שנבחרה אף היא לחברה מלאה, נפלה למשכב ומתנצלת על היעדרותה.

האד' פסברג נאות לבקשתי ויפתח את ישיבתו הראשונה בהרצאה על המקור הנטוי והמקור המוחלט בלשון המקרא.

ב. הרצאת שמואל פסברג "על המקור הנטוי והמקור המוחלט בלשון המקרא"

[הצרת העורך: ההרצאה התפרסמה כמאמר "החפיפה בשימוש בין המקור הנטוי לבין המקור המוחלט בלשון המקרא" בספר ש"י לשרה יפת – מחקרים במקרא בפרשנותו ובלשונו, בעריכת מ' בראשר ואחרים, ירושלים תשס"ח, עמ' 427-432].

ג. התעתיק מלועזית לעברית – התנועות

[הצרת העורך: הצעת ועדת הדקדוק, ובכללה פרק התנועות, הובאה במלואה בישיבה רעד, בעמ' 128-138 לעיל.]

מ' בראשר: עד כה דנה המליאה בפרק העיצורים, והיום אנו עוברים לעיסוק בתעתיק התנועות. אבקש מהגב' גדיש להקדים לדיון דברי מבוא, ובהזדמנות זו אביע את תנחומי האקדמיה כולה על מות אביה, האישי הדגול יעקב גדיש, בכ"ז בחודש טבת.

ר' גדיש: כידוע התעתיק הקודם היה מבוסס על מערכת סימנים ששילבה אמות קריאה וניקוד חלקי חובה. יתרונה של השיטה היה שנתנה פתרון חד-משמעי לבעיות התעתיק בתחום התנועות: כל a צוינה באל"ף, כל e באל"ף סגולה (א), כל o בווי"ו חלומה (ו), כל u בווי"ו שרוקה (ו) וכן הלאה. אולם חסרונה היה מכריע: הכללים העמידו מערכת כתיב שונה מזו של העברית, והבעיה הבולטת הייתה האלף הסגולה, דוגמת פּאָלז או פּאָרגשטראָסאָר, ששימשה גם לציון הדו-תנועות ey (א), כגון לְאִידאָן, ו־ew (א), כגון זָאָס. לא זו בלבד שהיא סתתה מן הכתיב של העברית, אלא שאף הייתה מנוגדת לו, ונראה שלא היה מנוס מביטולה. משזה קרה – לפני קרוב לעשרים שנה – התמוטטה מערכת התנועות והדו-תנועות של התעתיק.

ההצעה העומדת היום לדיון במליאה מתיישבת עם דרכי הכתיב העברי, וכשם שבכתיב העברי שתי דרכי כתיבה – בניקוד ובלא ניקוד – גם בהצעה החדשה יש ניסיון לתת מענה הן לניקוד השמות הלועזיים במערכת הכתיב המנוקד הן להוספת אמות הקריאה במערכת הכתיב חסר הניקוד. זאת בניגוד גמור לשיטה הקודמת, שבה היה רק כתיב אפשרי אחד, ובו כאמור היו סימני הניקוד ואמות הקריאה חלק מובנה מן התעתיק. הפועל היוצא מן השיטה החדשה הוא שהתעתיק הלא מנוקד של השמות הפרטיים – ככתיב חסר הניקוד של מילים בעברית – אינו מספק מידע מלא על התנועות. לא רק שאין דרך לציין באם קריאה את התנועה e, אלא שאף את התנועה a מוצע שלא לתעתק באופן גורף באל"ף. אחת הסיבות לכך היא הרגלי הכתיבה במציאות: אנו רואים שכל שהשם מוכר יותר, נוטים הכותבים למעט בשימוש באל"ף לציון a. כך למשל בשמות הארצות יפן וקנדה. גם לאורך השם השפעה על השימוש באם הקריאה אל"ף: ככל שהשם ארוך יותר, נוטה הציבור למעט בה.

בתעתיק המנוקד עלינו לקבוע את כללי הניקוד, ונדמה שכמספר האנשים כן מספר

הדעות. לא זו בלבד שהניקוד הטברני אינו מותאם למערכת חמש התנועות שבפינו, אלא שמבנה המילים הלועזיות והטעמתן שונים עד מאוד מן ההברות העבריות וכללי הטעמתן, וגם ליודעי נְקֵד קשה לנקד. במיוחד רבה המהומה בתנועות a ו- e , שאינן מיוצגות בקביעות באמות קריאה. קשת האפשרויות רחבה, והיא באה לידי ביטוי במגוון הרחב של ההצעות שעלו: למן התעלמות מן ההטעמה ושימוש בסימן ניקוד אחד לכל תנועה ועד לניסיון להחלה מלאה של כללי הניקוד וההטעמה הטברניים. בדפים שלפניכם בחרנו להביא ארבע הצעות. המשותף להן שאין הן מתחשבות במקום ההטעמה של השם הלועזי ושהתנועות i, u, o מצוינות תמיד באם קריאה – גם בכתיב המנוקד. ההצעה שבטור הימני קרובה ברוחה לכללי הניקוד הטברני: קמץ ופתח, צירי וסגול משמשים בהתאם לסוג ההברה (פתוחה או סגורה) ומקומה במילה; ככל שמתרחקים שמאלה מן הטור הזה, מתרחקים מן הכללים האלה עד שבטור השמאלי מוצע להשתמש רק בשני סימני הניקוד פתח וצירי לציון a ו- e , הצעה שדומה לה הוצעה לפישוט ניקודן של מילים עבריות.

מטבע הדברים כללי הטור הימני, הקרוב ברוחו לכללי הניקוד של מילים עבריות, סבוכים מן האחרים; מצד שני תמונת המילה המתקבלת איננה זרה לנו. כללים דומים לאלה משמשים אותנו במזכירות המדעית בבואנו לנקד מילים ושמות לועזיים, שהרי במילוני האקדמיה, דוגמת המילון למונחי הרפואה, מילים לועזיות לרוב, ואף שמות פרטיים באים בהם, כגון מְחַלַּת בְּזוּב (Basedow's disease) או תְּסַמְנַת בְּרָלוּ (Barlow's syndrome). אבל שתי ההצעות העיקריות שוועדת הדקדוק מציעה הן הצעות הביניים – אלה המוצגות לפניכם כהצעה א והצעה ב. בהצעה א הקשר בין מבנה ההברה לניקודה הדוק יותר: בתנועת a – פתח בהברה סגורה וקמץ בהברה פתוחה; בתנועת e – סגול בהברה סגורה וצירי בהברה פתוחה, למעט בסוף המילה הֶה. בהצעה ב סימן עיקרי אחד לכל תנועה: לתנועת a פתח, לתנועת e צירי. ואולם בסוף המילה מוצע להברה פתוחה הסימן המקובל בניקודן של מילים עבריות: קמץ לתנועת a וסגול לתנועת e .

עוד אציין שגם למעמד הדגש באותיות ב, פ בשמות דוגמת נפאל – שאלה שתעסיק אותנו בעתיד – השתמעות לסוגיית הניקוד, שהרי אם רואים בו דגש חזק שומה עליו לסגור את ההברה, והתנועה לפניו במקרה של נפאל צריכה להיות סגול; ואם אין רואים בו דגש כפול, ההברה לפניו פתוחה וניקודה בהתאם.

מ' בריאשר: בישיבה זו נתמקד אפוא בשאלת הניקוד של שמות מתועתקים.

ע' אורנן: אני מציע ללכת בדרך אבותינו ולנקד גם מילים ושמות לועזיים כאילו היו מילים עבריות, כלומר לפי כללי הניקוד הרגילים. נכון שאין התאמה מלאה בין הלעז לעברית ונכון שיש בעיות, אבל את כולן אפשר לפתור בדרך זו או אחרת. הרי גם בניקודן של מילים עבריות אנחנו נתקלים לא פעם בקשיים ופותרים אותם, ואינני מוצא סיבה לשנות את הכללים לכבוד הלועזית.

גם אינני מבין מדוע לא להביא בחשבון את גורם ההטעמה – אחד משני הגורמים החשובים ביותר בניקודן של מילים עבריות. הלוא בישיבה רנג, לפני כחמש שנים,

הובאה למליאה הצעה דומה – הצעה שלא להתחשב במקום ההטעמה בניקודן של מילים שאולות – והיא נדחתה מכול וכול. והרי אין הבדל עקרוני בין מילה שאולה למילים או לשמות פרטיים שצריך לתעתקם. כידוע גם שמות פרטיים, כמו פרימוס או פריזיידר, יכולים להפוך למילים שאולות. ומדוע נבוא אנחנו ונבחין בין מילה לועזית אחת לרעותה? נתייחס לכל מילה כאל מילה עברית וננסה לנקדה בהתאם.

בדברי המבוא לפרק התנועות נאמר שבעיית הניקוד נוגעת רק לתנועות e, a משום שכבר במילים השאולות הונהג הכתיב המלא תמיד לתנועות u, o, i. אבל רבותי, כאלה הם פני הדברים לא רק במילים שאולות אלא גם במילים עבריות מקוריות: בעוד שהקמץ בבי"ת של דָּבָר מתחלף בפתח במילה דְּבָרְכֶם בעקבות השינוי במקום הטעם, התנועות u, o, i אינן משתנות באותן נסיבות: שְׁבוּתְכֶם, חָמוּר – חֲמוּרְכֶם, פְּרִית – פְּרִיחְכֶם. ומאחר שהתנועות לא השתנו, נותרו על כנן גם אמות הקריאה בהברה סגורה. זאת ועוד, ההחלטה לכתוב מילים כמו הִיסְטוֹרְיָה וטוֹרְפִינָה באם קריאה תמיד עולה בקנה אחד עם הרצון לשמור על כתיב אחיד בניקוד ובלי ניקוד, ובל נשכח שבכתיב הלא מנוקד כבר הורגלנו לכתוב באם קריאה גם תנועות קצרות מיסודן, כמו דיבר או שולחן.

המסקנה המתבקשת היא שאין ללמוד מן הניקוד האחיד בשלוש התנועות u, o, i על ניקוד התנועות e, a. אינני רואה שום סיבה לשנות את הניקוד העברי המסור בידינו, ותפקידה של האקדמיה לשמור עליו. אותו שם לועזי יכול ברבות הימים להפוך למילה שאולה, ולא ירחק היום שלא ידע הילד להבחין בינה ובין מילה עברית. מילה מעין פְּסִיס – מי יחשוד בה שאיננה עברית מקורית? לא רק שהיא נראית עברית, גם פעלים עבריים גזורים ממנה. אם נחליט על שיטת ניקוד חדשה לשמות לועזיים בלבד, סופה שהיא תהרוס את שיטת הניקוד העברי כולה.

ברשותכם אעיר גם על מעמד הדגש בשמות כמו נפאל, יפן. אם תחליט המליאה שהדגש בפ"א הוא דגש קל ושניקוד התנועה שלפניה יהיה כניקוד בהברה פתוחה, משמעות הדבר תהיה שבעברית יופרו ההגיים f, p כשתי פונמות נפרדות, ובמו ידינו ניתן יד להרס מבנה הפונמות של העברית. אמת, בעברית ימינו אין הוגים את המכפל, אבל גם בשפות אחרות, כגון צרפתית ואנגלית, אין הוגים מכפל ובכל זאת מוסיפים לכתבו. כך למשל ה־l הכפולה באנגלית במילה illegal. לפיכך גם אם נוסיף לראות בדגש של יפן דגש חזק, אין משתמע מכך שמוטלת עלינו החובה לבטא את ההכפלה.

ק' כ"ץ: נדמה לי שעלינו להחליט החלטה עקרונית: או לקיים, כדעת האד' אורנן, את כללי הניקוד הטברני כהלכתם, ואז יש מקום גם לקמץ וגם לפתח, גם לצירי וגם לסגול; או ליצור כללים חדשים, ואז אינני מבינה את הטעם בהצעות הביניים המכונות א' וב'. אם יוצרים כללים חדשים, ייבחר סימן אחד לכל תנועה.

א' דותן: אני מתנגד לכל שינוי בניקוד העברי, אבל יש הבדל בין מילים לועזיות לשמות פרטיים. שמות פרטיים נשארים בזרותם. אין חשש שהשם בנגלדש יהפוך למילה עברית, ולכן אינני חושב שצריך להכביד על הציבור בבואו לנקד שם מן הסוג הזה. אינני רואה נזק בפישוט הניקוד במקרה זה, והצעה ב' – a בפתח, למעט ה־e בסוף המילה, ו־e

בצירי, למעט η בסוף המילה – נראית לי הפשוטה ביותר. עם זאת אני מציע בה תיקון: אני מציע שהסימן e^- יהיה סגול ולא צירי. חסרונו של הצירי שיש עוד אנשים ההוגים אותו ey . הצעה זו גם פשוטה יותר משום שכך אנו יכולים להסתפק בסימן אחד בלבד לתנועה e – גם בתוך המילה וגם בסופה (η).

מ' קיסטר: האם אפשר לתת דוגמה לבעיה באימוץ כללי הניקוד העבריים – כללי הניקוד שהעין רגילה בהם – בשמות לועזיים?

ב' דן: הרי דוגמה כמעט אקראית: כיצד תנוקד הקו"ף של שם המדינה קניה? בטור הימני בטבלה שלפניכם – הטור ההולך לפי כללי הניקוד העברי אבל אינו מתחשב בהטעמה – ניקדנו בסגול קְנִיָּה, כבכל הברה סגורה באמצע המילה. אבל כיצד ננקד את השם אם נוסיף לכאן את גורם ההטעמה? למה העין רגילה במקרים מעין זה – לסגול, כמו במילה נְנֶבֶה, או לצירי, כבמילה קְרָמָה? דווקא מי שאמון על כללי הניקוד של העברית יתקשה בניקוד השמות האלה כמעט על כל צעד ושעל.

א' אבנר: לפני כעשרים שנה חזרה בה המליאה מן ההחלטה על האל"ף הסגולה. אולם האל"ף הסגולה פתרה בעיה חמורה בתעתיק של שמות זרים: כיצד לציין את התנועה e למרות העובדה שהכתיב העברי אינו מייחד לה אם קריאה? לדעתי פתרון האל"ף הסגולה היה הצלחה: הוא אומץ בעיתונים, דוגמת "דבר", ואדם שנתקל לראשונה בשם זר הכתוב באותיות עבריות, יכול לשחזר בקירוב את הגיית השם. ואולם כידוע האל"ף הסגולה נמצאה לקויה ובוטלה.

הבעיה היא שעם כל ליקוייו של התעתיק הישן, ובכללם האל"ף הסגולה, לא הוצעה אז – ואינני רואה גם עתה – הצעה טובה ממנו. התעתיק הלא מנוקד אינו מבהיר לקורא כיצד נהגה השם הזר. אנשים יסתכלו בשמות הזרים כתרגול בבני אדם. כל מי מאתנו ששומע צעירים שעיקר קריאתם בעברית הוגים מילה לועזית, שומע אותם עושים נקמה בגויים – הם עושים במילה פוגרום. נכון שגם בהגיית מילים עבריות יש בעיות, אבל במילים לועזיות הקשיים גדולים לאין ערוך. במילים עבריות לא מוכרות יש לקורא העברי אינטואיציה שמקרבת אותו פעמים רבות לקריאה משוערת נכונה של המילה; במילים לועזיות אין לקורא שום אינטואיציה. הוא כסומא בחשכה.

אשר לתעתיק המנוקד, אמנם הוא ברור, אבל אנשים לא ידעו להשתמש בו מן הסיבה הפשוטה שאינם יודעים את מלאכת הניקוד. כיצד נבוא היום ונבסס הצעה על ההנחה שאנשים ינקדו?

לפיכך אני מציע שלא לקבל הצעה המבוססת על ניקוד. אבל אם עלי לבחור מבין ההצעות הקיימות, אני מעדיף שלא לקבל הצעה חדשה, אלא לדבוק בדרך הניקוד המקובלת.

ע' דיקמן: מניסיוני כמתרגם משפות כגון יוונית לעברית אני מציע שלא להסתפק בסימן אחד ל- a ובסימן אחד ל- e . היוונית מבחינה בין תנועות קצרות לארוכות. למשל אין דין

זאוס ב־ε כדין הָרָה ב־ה. הניקוד העברי מאפשר לי להביע את ההבדלים האלה גם בעברית, ומדוע לוותר על כך?

ד' טלשיר: אני מסכים עם הגב' כ"ץ: עלינו להחליט למי אנחנו עמלים. אם קהל היעד שלנו הוא חכמי ניקוד, למשל האנשים האמונים על ניקוד ספרי השירה והילדים, עדיף שלא לשנות מכללי הניקוד המוכר. לעומת זאת אם אנו מייעדים את כללי התעתיק לציבור הרחב, לא הייתי רוצה שכל הבא לנקד את שלט חנותו יתחבט בשאלה אם ההברה פתוחה או סגורה. יש היגיון להקל ככל האפשר, כלומר לצמצם בסימני הניקוד, וכמו האד' דותן אני מעדיף את הסגול מן הצירי.

עוד אעיר שייכתן שבסוף המילה עדיף לקבוע לתנועה e את אם הקריאה יו"ד במקום ה"א שהרי אם הקריאה ה"א רגילה לתנועה a דווקא.

מ' ברא-אשר: ואילו יו"ד רגילה לתנועה i. כבר שמעתי הוגים את שמו של הבלשן Nöldeke נלדקי משום שנהגו לכתבו ביו"ד.

א' ממך: עיסוקנו כאן רק בשמות הזרים, אבל אלה מצטרפים למילים שאולות ואף לראשי תיבות עבריים ומעמידים קבוצה לעצמם, קבוצה של מילים מוזרות. ואמנם דובר העברית נותן במילים האלה סימן ומבחינן מילים אחרות בהטעימו אותן הטעמת מלעיל. כך במילים השאולות אקדמיה או פיג'מה וכך גם בצורת הרבים של נוטריקונים כגון ח'פים. זהו סימן מורפופונמי מובהק, סימן של זרות ושל מוזרות. יש אף מילים זרות, כמו אוטובוס, שהטעמתן מלעיל דמלעיל, הטעמה שמקומה לא יכִיָּנה בעברית. וכל זמן שאין לנו שליטה על מקום ההטעמה, לא נוכל – ואף אינני רוצה – להכניסן לעברית. בניגוד לדעתו של האד' אורנן, אני שמח על היותן קבוצה מובחנת, ואינני רוצה לתת להן זכות אזרח מתוך תקווה שחלקן תיפלטנה עם הזמן מן העברית כפי שנפלטו מילים זרות רבות במהלך מאה השנים הראשונות של הדיבור העברי.

אם כן כיצד לנקוד? הניקוד העברי איננו פשוט. אפשר לפשטו מעט לצורך המילים המוזרות בשל בעיות ההטעמה, אבל אינני חושב שצריך לפשטו כדי חמישה סימנים בלבד. אני תומך בהצעה השומרת על רוח הניקוד העברי, כלומר על הצעת הטור הימני.

מ' אזר: אני מסכים עם האד' ממך, וגם אני מצרף את קולי לטור הימני. עלינו לשאוף לאחידות. די לנו בחוסר האחידות הנובע משתי דרכי הכתיב – הכתיב המנוקד והכתיב חסר הניקוד. אין כדבר הזה בשום מקום אחר בעולם, ואינני רוצה שנוסיף על דרכי הכתיב השונות דרכי ניקוד שונות. חלילה לנו לקבוע ניקוד אחד למילים עבריות וניקוד אחר למילים לועזיות. צריך ניקוד אחד לכל המילים שאדם כותב בעברית, בלי להתחשב במוצאן, והניקוד היחיד הבא בחשבון הוא זה המסור לנו מדורי דורות.

ר' גדיש: אבל בכל מקרה ישנם הבדלים בין ניקוד מילים עבריות ללועזיות. למשל כבר בשנת תשמ"ב החליטה האקדמיה כי במילים לועזיות לא ישמשו שווא נע וחטפים. לכן האל"ף של מילים דוגמת אקדמיה ואלקטרוניקה איננה מנוקדת בחטף.

מ' קיסטר: לוי היו באים אנשים שמתעסקים במפות ומבקשים שנקל עליהם את מלאכת הניקוד של השמות הזרים, הייתי שוקל את הבקשה בחיוב. אבל מאחר שלא ידוע לי על פניות כאלה, אינני רואה סיבה טובה ליצור שתי מערכות ניקוד שונות. גם אני בעד הטור הימני.

גב"ע צרפתי: קשה להבחין בין מילים זרות למילים עבריות, ולכן אני תומך בטור הימני. ברשותכם אעיר שתי הערות קצרות: ראשית, נדמה לי שבספרות המתורגמת ממעטים לנקד את השמות הזרים. יכול אדם לקרוא רומן בן חמש מאות עמודים ולא לדעת להגות את שמות הגיבורים. בשבילו שם הגיבור איננו אלא רצף אותיות. שנית, אני מצר על שאין מציינים דגש חזק בשפות כגון איטלקית שבהן להכפלה ערך פונמטי. למשל במילה כמו ביאנלה צריך בנו"ן לשים דגש חזק.

א' חזן: אף אני מצטרף למתנגדים לשתי שיטות ניקוד ולתומכים בהצעה הקרובה לניקוד העברי המקובל.

ר' גדיש: מאחר שיותר ויותר קולות נשמעים בעד הטור הימני, אני רוצה להעיר שהוא אמנם משקף את ניסיונה של המזכירות המדעית בניקוד שמות לועזיים. הוא נוהג באקדמיה – אבל לא באופן רשמי. גם לא חשבנו להעמידו להצבעה, ולכן הוא אינו מגובש עד תום – סימני שאלה עודם מרחפים סביב שאלת ניקודה של תנועת a בהברה סגורה כפליים ושל תנועת e בהברה סגורה בסוף המילה. עוד אדגיש שכל החלטה שתתקבל כאן תהיה בבחינת חידוש משום שבתעתיק היוצא סימני הניקוד אינם בגדר רשות אלא בגדר חובה; הם חלק בלתי נפרד מאם הקריאה. לא כן בכל אחת מההצעות העומדות היום להצבעה.

י' בלאו: מה מעמד הניקוד החלקי?

מ' בריאשר: הניקוד החלקי תלוי ברצונו של כל מנקד ומנקד, והוא אפשרי בכל ההצעות.

א' פורת: מובן שהדחף הראשוני שלי הוא לדבוק בטור הימני, אבל כמתרגם העיסוק בשמות לועזיים הוא לחם חוקי, דבר של יום ביומו, ונראה לי שהצעה א היא המעשית ועל כן הטובה ביותר.

א' שורצולד: למילים שהאר' ממן כינה מילים מוזרות אני קוראת מילים בלתי משולבות. דקדוקן שונה מזה של יתר המילים, וממילא כבר נקבעו להן כללים מיוחדים, כמו הכלל בניקוד המילים הלוועזיות שכל תנועת u, o נכתבת בווי"ו וכל i בווי"ד. אם כך אני חושבת שאפשר לעשות צעד נוסף ובניקודן של התנועות a, e לקבל את הצעה א, המסובכת פחות מהצעת הטור הימני.

י' ברויאר: הניקוד המקובל היום הוא בעל זיקה היסטורית למבטא מסוים. הטברנים ניקדו בפתח או בקמץ משום ששמעו הבדל בין שתי התנועות ולא משום שנתנו לבם להברות סגורות או פתוחות. לו היה הניקוד נוסד בימינו, ברי שלא היינו ממציאים סימן אחד ל- a בהברה סגורה וסימן אחר ל- a בהברה פתוחה. הבחירה לדבוק היום בניקוד הטברני במילים עבריות כדי לשמור על הזיקה ההיסטורית מובנת. מובנת פחות הבחירה להשתעבד לשיטה הזאת במילים זרות, שבהן היא מעולם לא התקיימה. במילה דָּבַר בוטא הקמץ בימי הטברנים; לעומת זאת בשם העיר האנובר לא בוטא בה"א קמץ מעולם. אם נלך בדרכם של הטברנים, ראוי כי נפשט את ניקוד השמות הזרים ככל האפשר, ועל כן הייתי מאמץ את הסגול ואת הפתח בלבד.

מ' בראשור: אבל בדרך זו אנו יוצרים שתי מערכות ניקוד.

י' ברויאר: לא בתוך העברית.

מ' בראשור: בתוך הטקסט הנכתב באותיות עבריות.

ע' אורנן: גם במקרא ניתנים לנו תעתיקי שמות זרים בניקוד טברני, כמו נְבוֹזְרָאֲדָן. כמובן ההגייה אינה משקפת את ההגייה הבבלית אלא את מה שקלטו אבותינו על פי מבטא שפתם, ואת הדרך הזאת שומה עלינו להמשיך. אל לנו להיבהל מריבוי השמות שהטעמתם מלעיל. גם שמות עצם עבריים, ובעיקר שמות פרטיים, נהגים בפי כול מלעיל, ואנחנו מוסיפים לנקדם לפי הכללים בהטעמת מלרע. האם נבוא לנקד שם דוגמת שפרה על סמך הגייתו בפי הבריות?

אני מבקש להעיר גם על ההצעה שלא לשים בשמות לועזיים דגש קל באותיות גד"ת. אני תומך בהצעה זו ואף סבור שאפשר להרחיבה ולהחילה גם בניקוד מילים עבריות.

ש' נאה: מה שמאפיין את הדיון הזה שכל הדברים שנאמרו בו נשמעים לי נכונים, והם נשמעים לי כך מפני שהבעיה אמיתית וקשה למצוא לה פתרון. הדרך הנוהגת היום, מה שמכונה הטור הימני, עדיפה בעיניי, אבל לא יקרה שום נזק אם יחליט אדם לאמץ הצעה אחרת, פשוטה יותר ומתאימה יותר לצרכיו.

ש"י פרידמן: אני תומך בהצעה שלא תוותר על ההבחנה בין צירי לסגול. ההבחנה יכולה לשרת היטב את הבאים לתעתק מאנגלית לעברית, והרי חלק גדול מן השמות הפרטיים המתועתקים הם מאנגלית.

מ' בראשור: נדמה לי שאפשר לעבור להצבעה. נצביע על כל אחת מארבע האפשרויות המובאות בטבלה.

א' דותן: אם ועדת הדקדוק לא הציעה את הטור הימני, ואם הוא אינו מגובש בכל פרטיו, כיצד נצביע עליו?

מ' ברי-אשר: הוועדה הציעה רק את הצעות א' וב'. גם את הצעת שני סימני הניקוד – הצעת הטור השמאלי – לא הציעה הוועדה. אבל מאחר שארבע ההצעות הונחו לפנינו ונידונו, המליאה רשאת להצביע על כולן. אני מציע שכתחילה יוכל כל חבר להצביע על יותר מהצעה אחת, ושתי ההצעות שתזכינה במרב הקולות תעמודנה להצבעה סופית זו מול זו.

הצבעה ראשונה

בעד הטור הימני	13 –
בעד הצעה א	8 –
בעד הצעה ב	2 –
בעד הטור השמאלי	1 –

הצבעה שנייה

בעד הטור הימני	14 –
בעד הצעה א	9 –

מ' ברי-אשר: התקבלה דרכה של המזכירות המדעית, ההצעה הקרובה ביותר לכללי הניקוד הטברני. אני מבקש שגם את הפרטים החסרים תשלים המזכירות המדעית, ובזאת ננעלת הישיבה.

[הערת העורך: המזכירות המדעית וועדת הדקדוק גיבשו הצעה מלאה לניקוד התנועות a, e, וזו אושרה במליאה רצו, ביום ז' בניסן התשס"ז (26 במארס 2007):
a – אפשר לציינה באל"ף במקום שהיעדרה עלול לגרום שיבוש בקריאה, וראוי לכתבה בשמות קצרים בני שתיים-שלוש אותיות (בלי האל"ף). בשמות הקצרים היא נכתבת גם בכתיב מנוקד (כגון נְפָאֵל).]

ניקוד התנועה a: בהברה פתוחה ם; סגורה באמצע מילה ם; סגורה בסוף מילה ם; סגורה כפליים ם.

ניקוד התנועה e: בהברה פתוחה ם; פתוחה בסוף מילה םה; סגורה באמצע מילה ם; סגורה בסוף מילה ם, אבל אם איננה מוטעמת – ם (כגון הַנוֹכֵר); סגורה כפליים סופית ם.]